

**ASIA**

Maahanmuuttoviraston menettely tehtävämääräys- ja nimitysasiassa

**KANTELU**

Kantelija arvostelee oikeuskanslerille 30.6.2016 osoittamassaan kirjoituksessa Maahanmuuttoviraston menettelyä tehtävämääräyksiin ja nimityksiin sekä nimitysmuistioiden toimittamiseen liittyvässä asiassa. Rovaniemen turvapaikkayksikössä on ollut viraston sisäisesti haettavina ylitarkastajan VT 11 / tulosalueen johtajan 1. sijaisen tehtävämääräys ja kaksi ylitarkastajan VT 9 (tiiminvetäjä) määräaikaista virkasuhdetta. Kantelija katsoo, että valinnoissa ei ole huomioitu hänen ratkaisukokemustaan eikä hänen opiskeluaikanaan hankkimaansa kokemusta käräjäoikeudessa ja asianajotoimistossa. Maahanmuuttovirasto on kantelijan mukaan ”jättänyt täysin ottamatta huomioon” sen, että hänellä on ratkaisukokemusta noin 1,5 vuotta ja että hän on ollut tekemisissä ulkomaalaisasioiden kanssa oltuaan hallinto-oikeussihteerinä hallinto-oikeudessa. Nimitysmuistiossa ei kantelijan näkemyksen mukaan ole ”ollenkaan” perusteltu sitä, millä ansioilla tehtäviin valittu tulosalueen johtajan 1. sijainen ja toinen tiiminvetäjistä on valittu.

Toiseksi kantelija arvostelee sitä, että hän on saanut 13.4.2016 pyytämänsä tulosalueen johtajan 1. sijaisen valintaa koskevan nimitysmuistion vasta 7.6.2016 ja 25.4.2016 pyytämänsä tiiminvetäjien valintaa koskevan nimitysmuistion 9.6.2016. Hän katsoo, ettei muistioita ole toimitettu julkisuuslaissa säädettyssä, eikä edes kohtuullisessa ajassa.

**SELVITYS JA VASTINE**

Maahanmuuttovirasto on antanut 1.12.2016 päivätyn selvityksen. Kantelija on antanut 25.1.2017 päivätyn vastineen.

**RATKAISU****1. Nimitykset****1.1 Arvioinnin lähtökohdat**

Kantelussa tarkoitettuihin tehtävämääräyksiin ja nimityksiin ei ole ollut mahdollista hakea muutosta valittamalla. Maahanmuuttoviraston menettelyn asianmukaisuutta tehtävämääräys- ja nimitysasiassa voidaan laillisuusvalvojan toimesta arvioida ottamalla kantaa siihen, onko viras-

to tai viranhaltija käyttänyt harkintavaltaansa lain sallimissa rajoissa. Nimittäjällä on harkintavaltaa mm. sen suhteen, miten virkaan kuuluvien tehtävien asettamia vaatimuksia ja hakijoiden ansioita painotetaan. Tämä koskee myös esimerkiksi hakijoiden koulutuksen, työkokemuksen sekä viran tehtäviin perehtyneisyyden keskinäistä painotusta hakijoita vertailtaessa.

Oikeuskansleri voi arvioida suoritettuja ansiovertailuja lähinnä nimitysmuistioiden ja asiassa saatujen selvitysten perusteella siitä näkökulmasta, onko ansiovertailu tehty harkintavallan rajoissa. Sen sijaan oikeuskansleri ei voi tehdä ansiovertailua viranhakijoiden kesken uudelleen, eikä varsinkaan ottaa kantaa siihen, kuka hakijoista olisi tehtävään henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sopivin ja kuka heistä olisi tullut nimittää virkasuhteeseen. Nimitysasiaa jälkikäteen kirjallisesti arvioidessaan oikeuskanslerilla ei esimerkiksi ole samanlaista kokemuseräistä tuntemusta hakijoista kuin niillä, jotka ovat haastatelleet hakijoita, mahdollisesti työskennelleet heidän kanssaan ja tehneet näissä yhteyksissä nimitysmenettelyn kannalta merkityksellisiä havaintoja hakijoista ja heidän kyvyistään.

## 1.2 Soveltuvat oikeusohjeet

Perustuslain 125 §:n 2 momentin mukaan yleiset nimitysperusteet julkisiin virkoihin ovat taito, kyky ja koeteltu kansalaisuus. Valtion virkojen edellyttämistä yleisistä kelpoisuusvaatimuksista (kansalaisuus, ikä ja kielitaito) säädetään valtion virkamieslain (750/1994) 3 luvussa. Eri-tyisistä kelpoisuusvaatimuksista on virka- tai nimikekohtaisia säännöksiä asianomaista virastoa koskevassa laissa tai viraston hallintoasetuksessa. Erityisiä kelpoisuusvaatimuksia ovat esimerkiksi vaadittava koulutus tai tutkinto, tehtävien edellyttämä kokemus tai perehtyneisyys viran tehtävälleen sekä käytännössä osoitettu johtamistaito. Säädettyjen kelpoisuusvaatimusten lisäksi voidaan edellyttää muita lisävalmiuksia, jotka auttavat virkatehtävien menestyksellistä hoitamista. Nämä mainitaan viran hakuilmoituksessa ja niiden täytyminen otetaan nimitysharkinnassa huomioon.

Hakijoiden tasapuolisen kohtelun vaatimus sisältyy valtion virkamieslain 6 §:n 2 momenttiin, jossa viitataan yhdenvertaisuuden ja syrjinnän kiellon osalta yhdenvertaisuuslaissa (1325/2014) säädettyyn sekä tasa-arvon ja sukupuoleen perustuvan syrjinnän kiellon osalta naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetussa laissa (609/1986) säädettyyn.

Nimitysharkintaa ohjaavat lisäksi hallintolaki (434/2003) ja sen hyvän hallinnon oikeusperiaatteet. Hallintolain 45 §:n 1 momentin mukaan päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovellettavat säännökset. Hyvän hallinnon perusteet velvoittavat viranomaista muun muassa tasapuoliseen ja puolueettomaan kohteluun.

Valtiovarainministeriö on antanut ohjeen virantäytössä noudatettavista periaatteista. Keväällä 2016 on vielä ollut voimassa 26.1.2009 annettu ohje (VM 1/01/2009, 1.12.2016 lukien voimassa on 29.11.2016 annettu ohje VM/2118/00.00.00/2016). Ohjeen mukaan se käsittelee nimitystä virkaan toistaiseksi, mutta ohjetta on tarkoitus soveltuvin osin soveltaa myös määräaikaisiin nimityksiin. Tehtävään määräämisestä ei ole säännöksiä virkamieslaissa tai -asetuksessa. Ohjeen mukaan tehtäviin määrättäessä on syytä kiinnittää erityistä huomiota siihen, että menettely on sopuoinnussa virkanimitysjärjestelmään kuuluvien edellytysten – avoimuuden sekä nimitysperusteiden ja kelpoisuusvaatimusten objektiivisen arvioinnin – kanssa. Tämä voi toteutua ainakin siten, että tehtävään halukkaat virkamiehet voivat ilmoittautua asianomaisiin tehtäviin ja että tehtävään määräämisessä noudatetaan soveltuvin osin tavanomaista virantäytömenettelyä. Tämä edellyttää kelpoisuusvaatimusten arviointia ja potentiaalisten henkilöiden

ansioiden vertailua kuten virkaan nimittämisen yhteydessä yleensäkin. Tehtävään määräämismenettely olisi toteutettava siten, että se täyttää hyvän hallinnon oikeusperiaatteet.

Ohjeessa käsitellään muun ohella nimitysmuistion merkitystä ja todetaan, että viranhakijoiden oikeusturvan kannalta on tärkeää, että heitä kohdellaan tasapuolisesti ja ettei ketään aseteta toisiinsa nähden eri asemaan valintaperusteisiin kuulumattoman seikan takia. Ohjeen mukaan virkaa hakeneet voivat nimitysmuistioon tutustumalla perehtyä nimityspäätöksen perusteluihin.

Viranhakuilmoituksen tulee valtiovarainministeriön ohjeen mukaan olla selkeä siten, että siitä selvästi ilmenevät yhtäältä virkaan säädetyt yleiset ja erityiset kelpoisuusvaatimukset sekä toisaalta mahdolliset virkaan kuuluvien tehtävien menestyksellisen hoitamisen kannalta merkitykselliset viranhakijalle ansioiksi luettavat lisäkriterit. Hakuilmoituksessa voidaan säädettyjen kelpoisuusvaatimusten lisäksi kuvata sellaisia lisävalmiuksia ja henkilökohtaisia ominaisuuksia kuten aikaisempaa työkokemusta tai opintoja, joista nimittävän viranomaisen harkinnan mukaan saattaa olla virkaan kuuluvien tehtävien menestyksellisen hoitamisen kannalta hyötyä. Hakuilmoituksessa tulisi mahdollisimman tarkasti kuvata se, minkälaista osaamista ja muita ominaisuuksia hakijoilta toivotaan tehtävän menestyksellisen hoitamisen kannalta katsottuna. Hakuilmoituksen sisältö tulee harkita etukäteen ja se tulee räätälöidä ottaen huomioon kyseinen virka ja siihen kuuluvat tehtävät.

Ilmaisutavan merkitys hakuilmoituksessa on tärkeää siksi, että pätevyuden arvioinnissa ja ansioiden vertailussa voidaan ottaa huomioon vain sellaisia seikkoja, jotka on mainittu hakuilmoituksessa. Viranhakijoiden oikeusturva ja yhdenmukaisen kohtelun vaatimus edellyttävät, että hakijoiden lisävalmiuksiin kuten opintoihin tai tutkintoihin, joita ei ole hakuilmoituksessa julkaistu, ei voida virantäytössä vedota.

Virantäyttöhaastateltavien valinnassa ja virantäyttöprosessiin kuuluvassa viranhakijoiden välisessä ansiovertailussa ja hakijakohtaisessa pätevyysarvioinnissa tulee pystyä avoimesti ja objektiivisesti perustelevaan, millä tavoin virkaa koskevassa räätälöidyssä hakuilmoituksessa mainitut ja odotetut lisävalmiudet, kuten tässä tapauksessa soveltuva ylempi korkeakoulututkinto, on otettu hakijoiden ansiona huomioon. Myös valtiovarainministeriön ohjeessa on mainittu, että mikäli lisävalmiuksia tai henkilökohtaisia ominaisuuksia on tarpeen painottaa, sitä tulisi käsitellä myös nimitysmuistiossa.

Ohjeen mukaan nimitysmuistiossa vertaillaan hakijoiden ansiot ansioituneimman hakijan osoittamiseksi. Vertailu tehdään yleisten nimitysperusteiden, kelpoisuusvaatimusten ja virkaan kuuluvien tehtävien asettamien muiden vaatimusten perusteella tarkastelemalla hakijoiden koulutusta, työ- ja muuta kokemusta sekä muita ansioita. Ohjeessa korostetaan, että muistiota laadittaessa tulisi kiinnittää erityistä huomiota hakijoiden ansioiden tasapuoliseen selostamiseen ja niiden objektiiviseen vertailuun. Hakijoiden samantyyppiset ansiot tulisi selostaa samassa laajuudessa, jotta vertailu olisi muistion perusteella mahdollista. Muistiosta tulisi käydä ilmi, millä perusteilla virkaan nimitettäväksi ehdotettu on siihen ansioitunein ja miten perustuslain, valtion virkamieslain ja tasa-arvolain vaatimukset täyttyvät.

Edelleen valtiovarainministeriön ohjeessa todetaan, että muistiossa tulee myös perustella, jos nimitettäväksi ehdotetaan hakijaa, johon nähden joku tai jotkut muista hakijoista ovat joiltakin muodollisilta ansioiltaan (esim. palvelusajan pituus) virkaan esitettävää edellä. Muistiossa olisi käsiteltävä esimerkiksi sitä, jos nimitettäväksi ehdotettavan tai joidenkin muiden hakijoiden virkatehtävien hoidon kannalta merkityksellisiä lisävalmiuksia tai henkilökohtaisia ominaisuuksia on tarpeen painottaa. Samoin olisi selostettava, mitkä henkilökohtaiset ominaisuudet ovat tarpeen tehtävien hoitamista ajatellen. Jos kysymys on virkatehtävien menestyksellisen

hoitamisen kannalta keskeisistä ja tärkeistä lisävalmiuksista ja henkilökohtaisista ominaisuuksista, ne on sisällytettävä myös hakuilmoitukseen. Virkanimitysasian ratkaisu perustuu aina kelpoisuusvaatimukset täyttävien hakijoiden pätevyyden ja ansioituneisuuden pohjalta tehtävään kokonaisarviointiin, johon kuuluu myös virkatehtävien hoidon kannalta merkityksellisten henkilökohtaisten ominaisuuksien arviointi. Hakijoiden mahdollisia kielteisiä henkilökohtaisia ominaisuuksia on ohjeen mukaan kuvailtava harkiten. Suositeltavampaa on kuvata perusteellisesti parhaan / parhaiden hakijoiden viran menestyksellisen hoitamisen kannalta myönteisiä ominaisuuksia.

Nimityspäätöksen perustelujen tarkoituksena on selvittää, miksi tehtyyn ratkaisuun on päädytty. Nimitysasian valmistelussa ja esittelyssä kokonaisarviointiin ratkaisevasti vaikuttaneet seikat on esitettävä ja perusteltava asianmukaisesti. Perustelut muodostuvat hakijoiden ansioiden selostamisesta ja vertailemisesta sekä vertailun perusteella tehdystä arvioinnista ansioituneimmasta hakijasta. Perustelut tulee kirjata päätösasiakirjaan tai muistioon, jotta esimerkiksi kanteleviranomainen saa tiedon nimityksen perusteista ja voi arvioida sekä ottaa kantaa nimitysratkaisun lainmukaisuuteen ja ratkaisijan harkintavallan käyttöön. Hyvin tehty ja kirjattu hakijoiden ansioiden vertailu paitsi osaltaan varmistaa ratkaisun lainmukaisuutta ja antaa tietoa viranhakijoille, myös osaltaan varmistaa ratkaisijan oikeusturvaa päätöksentekijänä. Se myös vähentää tarvetta asian jälkikäteiseen tutkimiseen. Käsillä olevaan nimityspäätökseen ei ole ollut mahdollista hakea muutosta säännönmukaisin muutoksenhakukeinoin, jolloin sen hyvä perusteleminen on ollut korostuneen tärkeää.

### 1.3 Arviointi

Maahanmuuttovirasto toteaa selvityksessään, että turvapaikka-asiat opitaan erityisesti juuri Maahanmuuttovirastossa, eikä turvapaikkapuhuttelutoimintaa, jota myös tiiminvetäjät tekevät ja tulosalueen johtajan 1. sijaiset tukevat, voi oppia muualla kuin Maahanmuuttovirastossa. Kantelijan aiempi kokemus ratkaisutoiminnasta ja yhteys ulkomaalaisasioihin on nostettu myös nimitysmuistioon, mutta näitä kokemuksia ei selvityksen mukaan ole pidetty valinnoissa ratkaisevina. Maahanmuuttovirasto toteaa muun ohessa, että määräaikaisten virkasuhteiden ollessa verraten lyhyet (9 kuukautta), suurta painoarvoa on sillä, miten tuossa lyhyessä ajassa saadaan eniten tulosta aikaan. Selvityksessä mainitaan myös, että valitut oli arvioitu tehtäviin henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan erittäin hyvin soveltuviksi ja kantelija hyvin soveltuvaksi.

Kantelija oli hakenut kaikkiin tehtäviin, mutta jäänyt valinnoissa varasijalle 1. Vastineessaan hän arvostelee erityisesti sitä, ettei hänen aiempaa kokemustaan ratkaisutoiminnasta ole riittävästi huomioitu valinnoissa. Sen sijaan valittujen henkilöiden kokemusta Maahanmuuttovirastossa työskentelystä on painotettu, vaikka heidän kokemuksensa on vain muutaman kuukauden pidempi kuin kantelijalla. Kantelija katsoo, että nimitysmuistioden perustelut ovat niin suppeat, ettei niiden perusteella ole käynyt selväksi, miksi valitut henkilöt on valittu kyseisiin tehtäviin. Kantelijan mukaan hakijoiden ansioita ei ole vertailtu keskenään, eikä päätöstä ole perusteltu.

#### Tulosalueen johtajan 1. sijaisen valinta

Kantelussa tarkoitettun ylitarkastajan VT 11, tulosalueen johtajan 1. sijaisen tehtäviin ei ole ollut säädettyjä kelpoisuusvaatimuksia. Muistiosta ilmenee, että parhaat valmiudet tehtävien menestykselliselle hoitamiseksi antaa sopiva koulutus, jona pidetään esimerkiksi oikeustieteen kandidaatin / maisterin tutkintoa. Lisäksi edellytettiin mm. viraston toimialan syvällistä tunteamista ja yksikön toimialaan liittyvien prosessien kokonaisvaltaista hallintaa.

Nimitysmuistion vertailuosassa todetaan, että kyseessä on noin yhdeksän kuukauden tehtävämääräys. Tämän johdosta virkasuhteeseen valittavien arvioinnissa on kiinnitetty huomiota erityisesti seikkoihin, joiden perusteella voidaan arvioida hakijoiden taitoa ja kykyä aloittaa tehtävän itsenäinen hoito mahdollisimman pian. Samalla on kiinnitetty huomiota erityisesti myös siihen, että Maahanmuuttoviraston turvapaikkapäätösten oikeusvarmuus pystytään takaamaan luotettavalla tavalla. Tehtävään valitun työkokemus ylitarkastajan tehtävistä on pisin, reilut seitsemän kuukautta. Tämän johdosta hänen työkokemuksensa voidaan muistion mukaan myös katsoa olevan kattavin eri turvapaikkayksikön ylitarkastajan tehtävänkuvaaan liittyviltä osialueilta. Valitulle on muistion mukaan lisäksi esittelijänä ”kehittynyt hyvä päätöstahti”. Vertailuosassa mainitaan myös, että mm. kantelijalla on aiemmissa työpaikoissa hankittua kokemusta ratkaisutyöstä sekä aiempaa kokemusta valmistelijan ja esittelijän töistä.

Totean, että nimitysmuistiossa on tuotu esiin kantelijan ratkaisu-, valmistelu- ja esittelykokemus sekä hakijoista laaditussa keskeisten ansioiden ja ominaisuuksien yhteenvedossa että jäljempänä vertailuosassa. Väitteet näiden ansioiden huomioimatta jättämisestä eivät siten saa tukea muistion tekstistä. Hakijoiden sopivuutta tehtävään henkilökohtaisten ominaisuuksien puolesta on arvioitu varsin niukasti mainitsemalla, että kaikki ovat näiltä osin sopivia tehtävään, mutta mm. valittu henkilö on erittäin hyvin tehtävään soveltuva. Muistiosta ja Maahanmuuttoviraston selvityksestä ilmenee, että valinnassa on painotettu Maahanmuuttovirastossa hankittua työkokemusta erityisesti siitä syystä, että tehtävä on ollut määräaikainen ja suhteellisen lyhyt (noin yhdeksän kuukautta).

Virastolla näyttää olleen tarve saada tehtävään henkilö, joka kykenee mahdollisimman nopeasti tehtävän itsenäiseen hoitamiseen ja saa osaltaan heti mahdollisimman paljon tulosta aikaan. Tuloksellisuuden ja aikaansaavuuden painottamista valinnassa ei näkemykseni mukaan sinänsä voida pitää epäasiallisena tai virheellisenä, ja niiden voidaan katsoa sisältyvän jo yleisiin nimitysperusteisiin. Nämä erityiset taidot ja kyvyt olisi tässä tapauksessa voinut kuitenkin olla perusteltua mainita jo hakuilmoituksessa, kuten tiiminvetäjien valinnan kohdalla on tehty. Minulla ei tämän johdosta kuitenkaan ole oikeudellisia perusteita katsoa Maahanmuuttoviraston menetelleen valinnassa virheellisesti.

### Tiiminvetäjien valinta

Tiiminvetäjien tehtäviin ei myöskään ollut säädettyjä kelpoisuusvaatimuksia. Parhaat valmiudet tehtävän menestykselliselle hoitamiseksi antaa muistion mukaan hyvä ja monipuolinen yksikön toimialaan kuuluvien asioiden tuntemus sekä tehtävään soveltuva koulutus, jollaisena tehtävän luonteesta johtuen voidaan pitää esimerkiksi oikeustieteellistä tai hallintotieteellistä ylempää korkeakoulututkintoa. Tehtävään valittavalta odotettiin lisäksi mm. yksikön toimialaan kuuluvien asioiden hyvää tuntemusta, kykyä tulokselliseen ja laadukkaaseen työskentelyyn, hyviä vuorovaikutustaitoja ja yhteistyökykyä, kykyä reagoida muuttuviin tilanteisiin, joustavuutta, hyvää paineensieto- ja organisointikykyä ja kykyä itsenäiseen työskentelyyn ja tehtävien priorisointiin. Eduksi katsottiin mm. hyvä kehittämisote.

Myös tämän nimitysmuistion vertailuosassa todetaan, että kyseessä on noin yhdeksän kuukauden määräaikainen virkasuhde. Tämän johdosta virkasuhteeseen valittavien arvioinnissa on kiinnitetty huomiota erityisesti seikkoihin, joiden perusteella voidaan arvioida hakijoiden taitoa ja kykyä aloittaa tehtävän itsenäinen hoito mahdollisimman pian. Samalla on kiinnitetty huomiota erityisesti myös siihen, että Maahanmuuttoviraston turvapaikkapäätösten oikeusvarmuus pystytään takaamaan luotettavalla tavalla. Kantelijan ratkaisukokemus on mainittu sekä yhteenvedossa hakijoiden ansioista ja ominaisuuksista että kohdassa ”hakijoiden vertailu”. Muistiossa todetaan muun ohella myös, että haastattelujen perustella kaikki haastatellut hakijat ovat

henkilökohtaisten ominaisuuksiensa puolesta sopivia tehtävään. Kuitenkin erona muihin haastateltuihin ovat haastatteluista syntyneen mielikuvan ja aiemman kokemuksen mukaan mm. valitut henkilöt henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan erittäin sopivia avoinna olevaan tehtävään.

Totean, että nimitysmuistion perusteella valinnassa on painotettu paitsi Maahanmuuttovirastossa kertynyttä työkokemusta, joka oli toisella tiiminvetäjäksi valitulla kaksi kuukautta pidempi kuin muilla haastatelluilla hakijoilla, myös soveltuvuutta tehtävään henkilökohtaisten ominaisuuksien puolesta. Muistiossa on valtiovarainministeriön ohjeen mukaisesti tuotu esiin valittujen henkilöiden myönteisiä ominaisuuksia, kuten erittäin hyvää soveltuvuutta tehtävään. Toisen tiiminvetäjäksi valitun kohdalla on lisäksi yhteenvedossa mainittu muun ohessa tämän sisäistyneen ylitarkastajan tehtävät hyvin.

Muistiosta ja asiassa saadusta selvityksestä ei ilmene mitään sellaista, joka antaisi minulle perusteita katsoa Maahanmuuttoviraston ylittäneen lainmukaisen harkintavaltansa rajat tiiminvetäjien valinnoista päätettäessä.

## 2. Nimitysmuistioiden toimittaminen

Kantelija on pyytänyt nimitysmuistioita ensimmäisen kerran 13.4.2016 ja 25.4.2016 tulosalueen johtajalta. Hän kertoo lähettäneensä pyynnön muistioiden toimittamisesta sähköpostitse henkilöstöhallintoon 16.5.2016 ja vielä 6.6.2016. Hän oli saanut vastauksena pyyntöönsä 6.6.2016 viestin, jonka mukaan ”Henkilöstöhallinto on ruuhkautunut poikkeuksellisen rekrytointimäärän vuoksi, joten myös nimitysmuistioiden hyväksymisessä on mennyt normaalia pidempään”. Kantelija on saanut 1. sijaisen nimitysmuistion 7.6.2016 ja tiiminvetäjien valintaa koskevan muistion 9.6.2016. Nimitysmuistiot on päivätty 7.4.2016 ja 12.4.2016.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, julkisuuslaki) 14 §:n mukaan viranomaisen asiakirjan antamista koskeva asia on käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön. Jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai niihin sisältyy salassa pidettäviä osia tai jos muu niihin rinnastettava syy aiheuttaa sen, että asian käsittely ja ratkaisu vaativat erityistoimenpiteitä tai muutoin tavanomaista suuremman työmäärän, asia on ratkaistava ja tieto julkisesta asiakirjasta annettava viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön.

Maahanmuuttovirasto toteaa kantelun johdosta antamassaan selvityksessä, ettei se ole pystynyt vastaamaan kantelijan pyyntöön viipymättä tai edes julkisuuslain edellyttämässä määräajassa. Syynä on selvityksen mukaan ollut viraston valtava kasvu ja siten työmäärän lisääntyminen henkilöstöhallinnossa, ja samaan aikaan henkilöstöhallinnon oman uuden henkilöstön perehdytys tehtäviin.

Asiassa ei ole erimielisyyttä siitä, että nimitysmuistioiden toimittaminen kantelijalle on viivästynyt, eikä myöskään siitä, että kantelijalla on ollut oikeus saada kyseiset muistiot. Julkisuuslain mukaiset määräajat asiakirjan antamiselle ovat ylittyneet selvästi. Kantelijalle on ilmeisesti vastattu hänen asiakirjapyyntöihinsä ensimmäisen kerran vasta 6.6.2016 eli lähes kaksi kuukautta hänen ensimmäisen pyyntönsä jälkeen.

Hallintoasian käsittelyä koskevien yleisten menettelysäännösten, lähinnä perustuslain 21 §:n oikeusturvasäännöksen ja hallintolain (434/2003) 23 §:n, mukaisesti asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä. Viranomaisen on myös hallintolain 8 §:n yleisen neuvontavelvollisuutensa perusteella vastattava sille esitettyyn tietopyyntöön viipymättä. Laillisuusvalvontakäytännössä on vakiintuneesti katsottu, ettei esimerkiksi viranomaisen resurssipula ole hyväksyttävä peruste lainmukaisten velvollisuuksien laiminlyömiselle. Arvioinnissa on kuitenkin huomioitava myös yksittäistapaukselliset kohtuusnäkökohdat, kuten tässä tapauksessa Maahanmuuttoviraston poikkeuksellinen työmäärän lisääntyminen loppuvuoden 2015 ja alkuvuoden 2016 aikana. Tästä syystä katson riittäväksi toimenpiteekseni kiinnittää Maahanmuuttoviraston huomiota sen velvollisuuteen toimittaa pyydetty nimitysmuistiot viivytyksettä.

### 3. Johtopäätökset ja toimenpiteet

Maahanmuuttoviraston ylitarkastajan VT 11, tulosalueen johtajan 1. sijaisen tehtävämääräyksessä ja kahden ylitarkastajan VT 9 (tiiminvetäjä) määräaikaisissa nimityksissä en asiassa saamani selvityksen perusteella ole havainnut toimi- tai harkintavallan rajojen ylittämistä tai muuta lainvastaista menettelyä.

Valintoja koskevia nimitysmuistioita ei ole toimitettu kantelijalle viivytyksettä eikä julkisuuslain mukaisessa määräajassa. Kiinnitän Maahanmuuttoviraston huomiota sen lainmukaiseen velvollisuuteen vastata asiakirjapyyntöön viivytyksettä.

Muihin laillisuusvalvonnallisiin toimenpiteisiin kantelu ei ole antanut aihetta.

Kantelijan toimittamat liiteasiakirjat palautetaan tämän päätöksen ohessa.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Kimmo Hakonen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Anu Rätty

---

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

---